

LEEKENPRAATJE OVER VLINDERS

DOOR

Mej. F. J. VAN UILDRIKS.

Lezer, kom mee, dat ik u vertel van mijn kijkje in Vlinderland. Het is er zoo zonnig en mooi, zoo vredig en genoegelijk, dat ge er zeker met vreugde zult toeven. Anders dan in de groote menschenwereld is er daar voor elkeen overvloed aan den levensdisch; blij zijn in den zonneschijn is er 't wachtwoord tijdens het kortstondig bestaan der individuen. De woorden groei en ontwikkeling, die in het menschenleven een zoo groote rol spelen en zaken voorstellen, steeds met leed en zorg gepaard gaande, zijn in een vlinderleven totaal onbekend. Zooals de vlinder uit de pop wordt geboren, zoo blijft hij den ganschen, altijd maar korten tijd, die hem te leven is gegeven. Al wat er aan en in zijn keurig gevormd corpusje valt waar te nemen, is bij de geboorte aanwezig, en och zoo weinig behoeft hij tot instandhouding van eigen leven. Van de zorg voor zijn nakomelingen is hij echter geenszins ontheven, maar licht valt hem die taak, als hij minnend in den zonneschijn het wijfje omfladdert en veroverd. Zij zoekt dan spoedig de aangewezen plaats voor haar eieren op dien bepaalden boom of op gindsche plant of struik, waar de kleine rupsjes, uit de eieren voortgekomen, zullen kunnen aarden. Nooit vergist zij zich in haar keuze, maar tot zoo ver dan ook slechts en niet verder strekt zich haar liefhebbende zorg voor 't nakroost uit en daarmee is haar levensdoel bereikt en tevens 't eind van haar slechts bij dagen geteld bestaan.

't Is de moeite van wat observatie waard, dat korte vlinderleven! Maakt het niet een der bekoorlijkheden uit van de zomerdagen, dat

nardig af- en aangefladder der gewiekte kleuren? Ondanks de snelle bewegingen, die zouden doen vermoeden, dat er haast is bij haar werk, kunnen ze ons toch dat idee niet suggereeren. Wij zien te goed, hoe bij het heen en weer en op en neer, met doelloos ongeftige zwenkingen en wendingen volbracht, geen vast plan door hen wordt gevolgd, en hoe het er alles slechts op is aangelegd, te genieten van den zonneshijn en van de zachte koelte. Dat is de hoofdzaak voor hen; het even proeven van den honig diep in geurende bloemen verborgen, is slechts een zoete bijkomstigheid, een liefelijk item te meer in 't zorgeloos bestaan, waarin genot en spel de hoofdrol spelen en de voeding zich met een allerbescheidenst plaatsje tevreden stelt.

't Is nu weer recht de tijd van 't fleurig vlinderleven, en al liet in het begin deze zomer van 1898 aan warmte en gloed te wenschen over, hij heeft toch zijn vlinderwereld kunnen doen ontwaken. Zie waar ge ook wandelt in ons land overal de vroolijke witjes zweven, vlug en druk, uw nabijheid niet vreezend, maar verbazend snel in 't ontwijken, als ze bemerken, dat ge booze bedoelingen koestert en ge hun de vrijheid, misschien het leven, wilt benemen.

Die witjes, ze behooren tot de Pieriden, kunt ge, als ge goed op-let, wel leeren determineeren van uit de verte, terwijl zij frank en vrij hun leven doordartelen. Ge weet, wij hebben hier *Pieris brassicae*, *Pieris napi* en *Pieris rapae*, de eerste vrijwat grooter dan de beide laatste, maar oppervlakkig gezien zeer veel op elkaar gelijkend. Welnu, veel studie behoeft ge niet van vlinders te hebben gemaakt, om ze van elkaar te onderscheiden, ofschoon ge feitelijk niet drieërlei maar zesderlei witjes dan moet kunnen onderkennen, daar bij dit geslacht de dames en de heeren *Pieris* scherp en duidelijk van elkaar te onderscheiden zijn.

't Is ermee gesteld als met die talloos vele op onze weiden zoo geducht algemeene, donkere oogvlinders van de familie der Satyriden, de bruine *Epinephela*'s; ook daar is 't wijfje door de teekening van de boven- en de onderzij der vleugels al in de vlucht van 't mannetje te onderscheiden. Zoo behoeft ook onze *Pieris* u niet heel veel tijd te gunnen, of ge hebt hem herkend.

Bij *Pieris brassicae* is mevrouw iets meer in 't oog vallend gekleed dan mijnheer. Het zwart op de punten van haar witte voorvleugels loopt iets verder langs den buitenzoom naar beneden dan bij haar heer gemaal en de beide forsche zwarte vlekken op die vleugels ont-

breken bij hem geheel. Beide hebben ze één donkere vlek aan den voorrand der achtervleugels, en beide ook hebben aan de onderzij der voorvleugels het geel aan de punt en de twee donkere vlekken in het midden.

Nu komen echter al deze punten van verschil en overeenkomst bijna juist zóó voor bij meneer en mevrouw *Pieris napi*, zoodat het kon zijn, dat we om de soorten te onderscheiden, hier enkel op de grootte hadden af te gaan. Doch dat is niet zoo. Vooral zoo zij zich in den toestand van rust vertoonen, dus wanneer ze als alle dagvlinders braaf met naar elkaar toegeslagen vleugels zitten, zoodat de meestal mooie bovenkant van hun pakje beschut is, dan behoeft ge de *napi's* nooit met de *brassicæ's* te verwarren.

Die van de laatstgenoemde soort zijn aan den onderkant der achtervleugels zachtgeel en over dat geel ligt een fijne zwarte bestuiving gelijkmatig verspreid. Innig mooi en teeder toch die bekleeding van zoo'n vlindervleugel. Wat is dat alles 't bekijken waard en wat wordt het nog oneindig mooier, als 't microscoop ons er de geheimen van ontsluit. Het leert ons de afwisselende vormen der schubjes bewonderen en met te meer belangstelling hooren we, na zulk aanschouwen, dat de studie der vlindervleugels het onderscheid heeft doen zien tusschen dekschubjes en grondschubjes en dat, waar zulk een gelijke lichte bepoeiering met zwart is waar te nemen, de donker gekleurde grondschubjes tusschen de ruimten der heldere dekschubjes zichtbaar zijn. Bij de groote zwarte vlekken zijn natuurlijk de dekschubjes zelve zwart, zooals al wat we aan wonderschoone tinten op de vlindervleugels waarnemen de kleuren zijn van de schubben, ingeplant op het weefsel van den vleugel.

Als *Pieris brassicæ* in rust is, laat hij ons dien onderkant zijner achtervleugels zien en *Pieris napi* nu heeft in die pose heel iets anders te vertoonen. Ook daar de zachtgele tint, maar niet de effen bespikkeling. Hier zijn de aders in den vleugel bij mannetje en wijfje *napi* allebei zwart bestoven, maar tot die aders dan bepaalt zich de bestuiving. Natuurlijk dat daardoor het beloop van ribben en aders mooi duidelijk te zien is en wat u bij 't determineren van andere vlinders soms moeite kost, te weten of de middelcel der vleugels gesloten is of open, bij *Pieris napi* behoeft het u maar een blik te kosten, om te zien, dat die der achtervleugels ten minste gesloten is.

Maar nu nog de derde soort *Pieris rapæ*. Is 't waar, dat ook die in de vrije natuur zich tusschen de beide andere soorten laat her-

kennen? Zeer zeker; vooreerst is hij kleiner dan *brassicae*, waarmee hij in de wijze van bestuiving van de onderzij der achtervleugels overeenkomt, maar buitendien hebben beide geslachten, mannetje en wijfje, een veel teerder zwarte teekening aan den buitenhoek der voorvleugels dan en *brassicae* en *napi* vertoonen.

En nu we toch aan 't onderscheiden zijn, laat mij nu nog even wijzen op een verschil in de levenswijze dezer drie soorten van *Pieris*, die natuurlijk alle drie gemeen hebben het zest al flink ontwikkelde pooten en de niet kantige of uitgeschulpte vleugels. Ga eens in Juli en Augustus de bladeren onderzoeken van oost- indische kers of van een veld met kool en ge zult stellig aan de onderzij van een of ander blad een eilandje vinden, door vele tientallen naast elkander staande gele eitjes gevormd. *Pieris brassicae* legt namelijk zoo de eitjes in menigte tegelijk, terwijl de beide kleinere witjes ze één voor één aan verschillende bladeren afzetten; maar dat is dan ook 't eenig verschil in de wijze van leven en in de manier van optreden dezer drie zeer algemeene vlindersoorten.

Zoo even wees ik op de niet-kantige vleugels als op een algemeen kenmerk van de familie der Pieriden. Ook het niet zoo algemeene geaderde witje, *Aporia crataegi*, waarvan wij dezen zomer maar een enkele konden vangen, maakt hierop geen uitzondering. Doch wel doet dit de *Rhodocera rhamni*. Deze, onze mooie groote citroenvlinder, effen geel met oranje roode stip midden op elk der vier vleugels aan boven- en onderkant, heeft een allereigenaardigsten vleugelvorm. In sierlijk beloop met zachte bochten gaat de begrenzing naar een paar punten, één boven aan den zoom der vóór- en een ander midden in dien der achtervleugels gelegen. Hij vliegt vrij veel rond, maar laat zich niet gemakkelijk vangen, vooral omdat hij graag hoog vliegt, zoodat wij blij waren, toen we, met een week tusschenruimte, nog niet zoo heel lang geleden op een zelfde struikje dopheide twee mooie citroenvlinders bemachtigden, beide mannetjes; het flauwer gekleurde bleekgroengele wijfje liet zich toen niet zien.

Wie in Vlinderland een dichtbevolkt hoekje wil bezoeken, die ga op een zonnigen Juli- of Augustusdag naar een mooi plekje heide tusschen bosch, liefst heide met wat groote struiken gagel en brem en berk in de buurt. Daar zal hij een dicht gewemel waarnemen van die heerlijke fijne, liefelijke vlindertjes, de blauwtjes of *Lycæna*'s. Die hebben de vriendelijke eigenaardigheid, u dikwijls een blik te gunnen

op de bovenvlakte hunner vleugels; ze kunnen zoo aardig onbeyangen zich zitten zonnen met de uitgespreide vlerkjes, die in keurige wit met zwarte franje uitloopen. Wat schittert dan het helderblauw van *Lycaena Icarus* en *Lycaena semiargus* u tegen, en als zij de normale positie met de toegeslagen vleugels innemen, hoe gaat dan uw oog te gast aan de onvergelykelijk mooi geteekende onderzij! Wat wemeling van zwarte, geel omljnde stipjes in 't parelgrijs en wat sierlijk bij eerstgenoemde, en ook bij *Lycaena amanda*, die gouden met zwart afgezette band om den rand der achtervleugels!

Ze zijn alle zoo mooi, die leden van de familie der *Lycaeniden*, hier de dames vaak bescheidener van toilet dan de heeren. Zoo is 't *Lycaena*-wijfje bijna bruin, lang niet zoo in 't oog vallend als haar blauwe echtvriend. Ook bij de elfachtig teere, soms goudglanzende *Polyommatus*soorten is veel verschil tusschen de mannelijke en vrouwelijke leden van eenzelfde soort, terwijl bij alle *Lycaeniden* de voorpooten der mannetjes in plaats van den gewonen vijfledigen voet of tars slechts een lid hebben zonder klauwtjes. Wat alle *Lycaeniden* bij nauwkeurig toezien onderscheidt, een toezien trouwens waarbij niet eens een loupe wordt vereischt, is de keurige witte omljsting der langwerpige oogen.

Om *Lycaena*'s te zien, zoeken men de hei, al zijn er ook te vinden op grazige paadjes langs korenvelden en aan de randen van diepgespoorde zandwegen met hoog dicht kreupelhout. Maar wie daar aan die verrukkelijke, bloemrijke zandwegen, waaraan ons land zoo rijk is, de hoofdrol spelen, dat zijn niet de teere blauwtjes, maar de korte, gedrongen, stevige dikkopjes, de *Hesperia*'s. Dezen zomer is 't ons wel gebeurd, dat met één streek van 't vlindernetje over een kussentje bloeiende thijm een zevental van die kleine goudbruine vlinders werden gevangen, de meeste om na bekeken te zijn, als oude bekenden weer in vrijheid te worden gelaten; een kleine minderheid, om in een doosje te worden meegevoerd naar huis ter nadere bestudeering.

Want niet 't verzamelen op zich zelf geeft genot; het herkennen en bewonderen is aanlokkelijker doel, maar daar het leeren kennen meestal een zeer nauwkeurig bekijken eischt, wordt onwillekeurig ieder vlinderbewonderaar een weinig verzamelaar mee. Dus moet hij, of hij wil of niet, er een manier op nahouden, om vlinders vlug en pijnloos te dooden, hij moet zich bekwamen in 't opzetten en hij moet aanschaffen wat hij daarvoor en voor 't bederf- en stofvrij bewaren der opgezette vlinders noodig heeft. Dat kost een weinig,

maar niet heel veel geld en, bij andere takken van sport vergeleken, stelt deze soort natuursport geen groote eischen aan onze beurs.

Wel stelt zij ze aan andere niet te versmaden qualiteiten, als daar zijn ons geduld en onze volharding, onze opmerkingsgave en ons waarnemingsvermogen, ons geheugen en onze handigheid en daarom kan deze natuurstudie niet genoege voor jonge menschen worden aanbevolen.

Maar om tot de *Hesperia's* terug te keeren. Wat hebben die aardige goudbruine dingetjes een schik in hun leven! Druk en haastig vliegen ze van bloem tot bloem, niet in den statigen trant van de *grootte* dagvlinders met hun breede dunne vleugels als zwevend op den wind, maar krachtig en met korte slaagjes klieven ze de lucht. Zie boven op hun naar evenredigheid grooten kop de sprieten ver uiteen staan, met haarpluimpjes aan den voet en zie eens hoe belangwekkend die fijne, uit een groot aantal leedjes bestaande organen, die als bij alle dagvlinders aan 't eind knodsvormig zijn verdikt, aan de onderzij anders gekleurd zijn dan van boven. Okergeel zijn die knodsjes aan den onderkant, van die warme tint, die we ook aan de bovenzij der vleugels aantreffen en waarover bij 't mannetje een duidelijke, erg in 't oog vallende, zwarte, min of meer gebogen schuine streep loopt.

Ge weet, men is het er tegenwoordig vrij algemeen over eens, dat in de sprieten de reukzin der insecten zetelt, en wie den keurig fijnen bouw van die organen bij vlinders nagaat, verbaast zich er niet over, dat hun zulk een functie is opgedragen, een functie waardoor ook bij de vlinders stellig mannetjes en wijfjes tot elkander worden gebracht. De reukstoffen, door bepaalde klieren in reukschubben afgescheiden, komen daarbij den zoekers ook van pas. Laat mij hier even tusschen voegen, dat men *à propos* van het gehoor nog twijfelt of bij vlinders die zin in 't achterlijf of in de pooten zetelt.

Doch hier betreden wij reeds het veld van het belangwekkend entomologisch onderzoek, waar de lepidopterologen geduldig en ijverig voor ons aan den arbeid zijn, en op dat veld zouden wij de lezers van dit tijdschrift niet kunnen geleiden. Slechts wat allen kunnen waarnemen, wat allen tot vreugd kan zijn en allen tot bewondering kan stemmen, wenschen we in deze bladzijden aan te roeren.

Daarom mogen wij ook niet verzuimen te spreken over een mooien grooten dagvlinder, dien ieder stellig wel heeft gezien en die niet moeielijk is op te kweeken, den *Papilio machaon* of koninginpage. Al wat er elegants en sierlijks aan vlinders kan zijn, vindt ge bij dezen vereenigd; de lijnen der forsche voorvleugels zijn zoo trotsch

en hebben een zoo harmonisch beloop als wij bij geen anderen onzer inlandsche vlinders waarnemen; de zwarte teekening op gelen grond komt heerlijk mooi uit, vooral ook door de zachtgele fijne bestuiving, die hier en daar het zwart der banden en vlekken tempert. En dan die achtervleugels, kleiner en kantig met dien uitgeschulpten binnenrand en dat alleraardigst zwarte staartje! Zaaft ge bij eenigen anderen vlinder zoo keurige blauwe bestuiving op zwarten grond als in den band dezer vleugels, waarop onze ridder *Papilio* zijn ordeteeken draagt, de roode vlek, van boven met blauwen en zwarten rand omzoomd?

Van deze riddervlinders of *Papilioniden*, eigenlijk bewoners der zonnige tropenlanden, komen er slechts zeer weinige in Noord-Europa voor, dus mogen we onzen *Papilio machaon* wel in eere houden. Wie hen uit de rups wil opkweken, kan van de kweekerij veel genoeg beleven. Zijn jeugd brengt deze ridder door in nederige omgeving; boerenmoestuintjes versmaadt hij niet, als hij er fleurig wortelloof kan vinden, want dat of ook wel een paar andere schermbloemige gewassen heeft de rups noodig voor zijn bestaan. Ze worden vrij groot en dik, die drukke veelvraten, de *Papilio*-rupsen en als ge ze klein vindt en i. u. w. met gaas gedekte groote stopflesch bewaart, kunt ge u een goede drie weken amuseeren met de evoluties, die ze tusschen 't wortelloof uitvoeren, en met de verbazende gretigheid, die hun forsche kaken aan den dag leggen bij 't knabbelen aan de deelen der fijne herhaaldelijk gevinde bladeren van het groene woud, waarin ze soms de allures aannemen van tijgers, sluipend door een tropisch bosch. Want ze maken sterk den indruk van gevlektheid, die gladde beestjes met hun zwarte en witte en groene strepen dwars over het lijf en de roode stippen geregeld over de zwarte lijnen verdeeld. Is het dier nog jong, dan zijn de groene strepen bijna wit en de roode stippen meer oranjeachtig. Schrik niet al te zeer, als de rups bij de geringste aanraking een paar gele horentjes uitsteekt, een halven centimeter lang, vleezige, donkergele uitwasjes aan den kop, die meestal verborgen blijven.

Van de drie of vier vervellingen bespeurt ge weinig; lang lusteloos zijn ze daarbij niet, maar als ze betrekkelijk gauw van kleine rupsjes tot vette welgedane heeren zijn opgegroeid en als dan de verpoppingstijd komt, dan heeft die overgang blijkbaar heel wat in. Tegen de schuine stokjes, in het glas geplaatst, dringen ze zich aan, trekken de achterste van de twaalf ringen, waaruit hun lichaam be-

staat, wat in, en zóó, plomp, dik en stil, schijnbaar rustend, zitten ze een paar dagen soms, vastend af te wachten.

Van te voren hebben ze uit het spintepeltje aan hun onderlip wat spinsel gewerkt en daarvan weefden ze spinsel om hun achterlijf mee te bevestigen en bovendien een stevigen draad midden om hun lichaam, dat aldus in een slinger komt te rusten op de manier van Zuidzee-eilanders, als ze zich met een touw tegen hooge kale stammen van kokos- of andere palmen opwerken. Eindelijk splijt dan op den rug de rupsenhuid en de lichtgroene chitinelag van de pop treedt naar buiten. Zoo'n popgeboorte is ook iets, dat ge niet weer vergeet, als ge 't eens hebt gezien; 't is zoo merkwaardig, hoe actief die later weken lang, als dood, stil hangende pop, nu bezig is bij 't afstruipen en kwijtraken van de rupsenhuid, hoe zij wringt en dringt en wrijft en schuift en eindelijk in haar slinger hangt, met twee gele lengtestrepen over den gekielden rug en een zeer kantigen van boven breedende vorm met veel puntjes en uitsteekseltjes. Van onze papilio-poppen waren er verscheidene grijs met zwarte lijnen, ofschoon alle rupsen in dezelfde omgeving waren gehouden en we geen pogingen hadden gedaan, ze door plaatsing in een met bepaalde tint gekleurde omgeving die tint ook te doen aannemen, zooals deze poppen wel heeten te doen.

De dagvlinders, die ook nog al eens door beginners worden gekweekt, de rijkgekleurde Vanessa's, maken heel andere poppen. Wie uit brandnetelrupsen zijn *Vanessa urticae* met de blauwe halve maantjes langs den rand van voor- en achtervleugels, of uit op peren- of pruimenboomen gezellig levende zwarte behaarde rupsen zijn *Vanessa polychloros* met die halve maantjes alleen op de achtervleugels, heeft gekweekt, beide zoo mooi goudbruin en zwart geteekend, die weet, dat deze rupsen niet gaan hangen met den kop omhoog, maar dat zij, na wat spinsel aan hun ophangpunt te hebben bevestigd, zich laten vallen, plompverloren, met het hoofd omlaag, grijpend met de laatste twee van hun zestien pooten, de naschuivers, in het spinsel en zoo hangen blijvend zonder verderen steun.

In hen werkt dan dat wonderproces der vlindervorming, waarbij het overgangsstadium van den poptoestand moet worden doorgemaakt. In 't rupsenlichaam hebben reeds de gewichtige veranderingen plaats en begint de ontwikkeling van de in aanleg aanwezig zijnde deelen van het vlinderlichaam. De rupsenhuid moet daarna worden verwijderd en ook hier is het, of de pop met bewustheid handelt. Als de huid

der rups tot aan het achterlijf is opgeschoven langs de zich wringende pop, houden de voorlaatste ringen van het achterlijf de huid even vast, om die over den laatsten ring te kunnen heenschuiven en, te gelijk met het achterlijf in het spinsel grijpend met onzichtbare haakjes, hangt de pop, die nu weer al draaiend en wringend de lastige rupsenhuid naar beneden doet vallen, uit te rusten.

De poppen van de genoemde Vanessa's zijn fijner en sierlijker van vorm dan de Papiliopoppen en vooral wat de kleine Vos of kleine Aurelia betreft, de *Vanessa urticae*, komen ze spoediger uit; vele van de onze hadden aan zestien dagen genoeg; de groote Aurelia of groote Vos, *Vanessa polychloros* gebruikte als pop twee-, drie- of vier-en-twintig dagen en zooveel tijd had ook de Koninginnepage noodig. Dat uitkomen, meest in de morgenuren, is ook iets heerlijk om te zien. Het gaat vlugger en schijnt veel minder zwaar werk dan de overgang van rups tot pop. Die laatste heeft, althans bij de Vanessa's, in de laatste dagen vóór de vlinderontpopping een donkerder tint aangenomen, daar door het dunne vliesje de kleuren van de imago of 't volwassen insect doorschemeren.

Als de kleuren zich doen gelden, treedt het goud waarmee de puntjes der kop waren bespikkeld en dat als schitterende vlekjes er soms op is uitgebreid, terug; het wordt donkerder, zelfs bruinachtig, zoodat men in deze pop haast niet herkent de jeugdige, eerst bleekgroene, dan zilvergrijze, die in haar poppenbestaan ook nog door zalmtinten wordt heengeleid. Maar nu de ontpopping. Laat mij even 't lot van een klein groepje zelf gekweekte vlinders u vertellen, zooals ik het vind opgeteekend in mijn dagboek bij 21 Augustus 1895, te Gorredijk geschreven.

»Op 4 Augustus hing de eerste van de tien op onze brandnetels ingezamelde rupsen zich op, het achterlijf met spinsel stevig bevestigd aan een der stokjes, die wij er bij hadden gezet. De andere volgden spoedig en bleven stil hangen één of twee dagen; toen begon de verpopping. De eerste deed het op 6 Augustus. Een enkele hebben we geheel waargenomen. Aan de rugzijde begint de rupsenhuid te scheuren, schuift op naar boven, dat is dus naar het achterlijf, onder aanhoudend bewegen en wiemelen van de zich ontworstelende pop. Als dat »afgestruupte" vel boven is, begint het schudden nog eens zoo hard, om het propje, dat de huid vormt, kwijt te raken; meestal gelukt het de lichtgroenachtig-gele pop het af te schudden en te doen vallen. Een enkele bleek niet sterk genoeg en moest het vel bij zich houden aan het aanhechtingspunt.

»Van de tien rupsen werden negen tot pop; de ééne bleef hangen en viel op 't laatst verdroogd neer, en van de negen overige zagen wij op Zondag 18 Augustus den eersten vlinder om half tien 's morgens bij zijn leeg popje hangen. Geen kwartier later zagen we de ontpopping van n°. 2. Aan de buikzijde liet een gelijkbeenig driehoekig stukje van het vlies der pop los en in een oogenblik was de heele vlinder er uit en zat met de pooten op de nog altijd hangende pop of liever het buitenste vlies ervan. Een paar zware vuurroode droppels als bloed vielen daarbij neer; die ontbraken bij geen der verpoppingen.

»Een goed half uur blijft het dier zoo met toegevouwen vleugels zitten, dan begint hij ze uit te spreiden, als om de kracht te beproeven en al gauw volgt dan het fladderen. De even na half tien verpoppte, leidde ik om half twaalf aan een stokje het vischglas uit, en ze vloog, schitterend in de zon, direct weg over het weiland achter ons tuintje.

»N°. 1 was minder gelukkig; die bleef hangerig, vloog niet fleurig, werd in de zon gezet onder een glas en was om één uur dood. N°. 3 en 4, allerfleurigst om drie uur weggevlogen, bleven nog al in de buurt, zachtjes aan zich wagens van het gras op den morel en den appelboom. N°. 5 en 6 waren Maandagmorgen om zes uur »uit de veeren" en werden om acht uur even in de zon gezet en terwijl n°. 5 om half negen van een stokje in eens over de schuur de weide invloog, was n°. 6 minder voorspoedig en kon eerst om half tien worden uitgeleid. Zij bleek toen één vleugel niet volgroeid te hebben, slechts een vliesje was er voor in de plaats, maar toch is ze, na op de rozen gezet te zijn, de wijde wereld ingegaan. N°. 7 is zeer welgeslaagd om kwart over tien uitgelaten en terstond hoog de lucht ingevlogen; n°. 8, die zich niet geheel van de rupsenhuid kon ontdoen, was Woensdag om zes uur uit de pop, hing lang en is om tien uur vroolijk weggevlogen, geheel recht van lijf en leden. De laatste pop hangt nog. De poppenvliezen blijven hangen met dat driehoekje als deurtje openstaande, zoo stevig aan het puntje boven bevestigd, dat het niet mogelijk is, de pop te verwijderen, zonder die te beschadigen."

Tot zoo ver de waarnemingen van '95; dezen zomer hebben wij niet, als toen, allen zoo edelmoedig de gulden vrijheid geschonken, noch bepaalden we ons tot het kweeken van dagvlinders. Er zijn nu ook andere aan de beurt gekomen, nachtvinders, spinners, spanrupsvlinders en sfinxen, en de kennismaking met steeds weer nieuwe soorten gaf steeds weer nieuwe stof tot vreugde en bewondering.

't Wordt echter noodig, dat wij dit leekenpraatje afbreken; niet

al te lang hebben onze lezers tijd tot luisteren naar de beschrijving van vlinderlevens en rupsenervaringen. Maar nu de zin voor natuursport in ons land is wakker geworden, nu was het ons een behoefte ook wat aandacht te vragen voor deze kleine vogeltjes van veld en bosch. Hoort zong van den nachtegaal als van »een zingend vedertje en een gewiekt geluid'', van deze vogeltjes mag het heeten, dat ze zijn »een kleurrijk vedertje en een gewiekte kleur.''

Hebben eens de onderwijzers liefde opgevat voor dit glansrijk volkje onzer beemden, dan zal stellig ook de »school op voetjes'', waarvan de heer TUTEIN NOLTHENIUS in *De Gids* sprak, daarvan profiteeren, en wat zullen dan bij de schoolwandelingen de voetjes vroolijk gaan, als zij zulk een bekoorlijk doel najagen!

Lochem, 6 Aug. 1898.